

Financiële verslaglegging

Inleiding

5 Van de Maatschappij Helenaveen zijn her en der cijfers te vinden m.b.t. de
hoeveelheid geproduceerde turf, de winst en verlies, e.d., maar één overzichtelijk
geheel over de jaren heen van het bestaan bestaat niet. Uit gegevens, opgediept uit
het archief van de Maatschappij Helenaveen, is een dergelijk overzicht wél samen te
stellen. Ongetwijfeld zullen er op vele plaatsen lacunes zijn, maar er moet wel een
10 De auteur heeft zich ten doel gesteld in de loop van 2011 steeds meer gegevens op
Internet beschikbaar te maken. Centraal zal zijn een werkblad (spreadsheet) met
financiële en andere gegevens over het gehele "leven" van de Maatschappij.
Gedetailleerdere informatie zal vanuit het werkblad te bekijken moeten zijn, als
afbeelding, andere tekst- of werkblad-bestand. Al met al een grote klus. Regelmatig
15 de website raadplegen is de enige manier om de vorderingen te kunnen volgen.

De papieren van de Maatschappij Helenaveen

In het Regionaal Historisch Centrum Eindhoven bevinden zich enkele duizenden
archiefstukken van de Maatschappij. Elk archiefstuk kan één enkel blaadje bevatten,
20 maar ook vele honderden ongeordende papieren. Al met al gaat het om minimaal 50.000
documenten van elk "pluimage". Ook wel in letterlijke zin: tussen de niet-uitgezochte
documenten bevinden zich kippenveren...
Eén document kan duizenden regels bevatten. De Maatschappij Helenaveen heeft op alle
gebieden haar sporen nagelaten. Maar ook maar grofweg uitgezocht is het niet;
25 weliswaar heeft men duidelijk daartoe wel stappen ondernomen, maar het blijkbaar
halverwege opgegeven.

De werkzaamheden in 2011: het centrale werkblad

De gegevens van de jaarverslagen worden stuk voor stuk opgenomen in een centraal
30 werkblad. Toegevoegd worden andere gegevens die niet in het jaarverslag, maar wel
elders te vinden zijn. Korte opmerkingen uit het jaarverslag worden als notitie
opgenomen.
Interessante langere of andersoortige gegevens zouden opgenomen kunnen worden in een
ander bestand dat vanuit het centrale werkblad opgeroepen kan worden.
35

Financiële en administratieve gegevens van de Maatschappij Helenaveen

Als naamloze vennootschap moest de Maatschappij Helenaveen elk jaar een jaarverslag
uitbrengen, dat o.a. aan de aandeelhouders gestuurd werd. Deze jaarverslagen bevatten
gegevens over alle aspecten van de bedrijfsvoering, niet alleen de cijfertjes van de
40 Balans en de Winst- en Verliesrekening, maar ook de achtergrond en redenen van
belangrijke beslissingen. Tevens wordt vaak de volledige lijst met aandeelhouders
opgenomen.

Indien we een bepaald jaarverslag vergelijken met de voorgaande en wellicht ook
45 komende, kunnen we al belangrijke conclusies trekken over allerlei onderwerpen:
Wanneer begon en eindigde de tabak-cultuur?

Hoeveel inwoners en vee had Helenaveen in dat jaar?

Wanneer is dit of dat huis gebouwd?

50 *Hoeveel grond bezat de Maatschappij, en hoe was het gebruik van die grond?*

Daarnaast verzamelde de Maatschappij ook gegevens over o.a. de inwoners van
Helenaveen, zo worden er regelmatig bewoners-staten opgesteld die elders in het
archief te vinden zijn. Gegevens hieruit -indien praktisch mogelijk- heeft de auteur
ook opgenomen in het werkblad waarmee de financiële gegevens vastgelegd zijn.
55 Het opnemen van al dit soort gegevens door de auteur gebeurt geleidelijk; de
verslaglegging vanaf ca. 1900 is overigens veel beter dan daarvoor. Het is ook in het
geheel niet zeker dat van elk jaar en van elke onderwerp gegevens beschikbaar zijn.

De **huisnummering** en de **bewoners** in de loop der jaren worden in een ander bestand
60 getoond.

Hoewel de Maatschappij een naamloze vennootschap was, werden de namen van alle
aandeelhouders op naam gesteld. Bij verkoop van een aandeel moest de directeur de
naam van de nieuwe eigenaar op de achterkant van de mantel van het aandeel toevoegen
65 met de datum van overdracht. Met andere correspondentie hierover geeft dit inzicht in

de financiële "gegoedheid" van de aandeelhouders. De namen van de aandeelhouders en het aantal aandelen dat ze bezaten worden in een ander bestand getoond.

70 Anders was het met de **pachters**: in slechte jaren konden sommigen de pachtsom én het geld voor het levensonderhoud niet opbrengen. Vaak werd wel uitstel verleend of de pachtsom verlaagd, maar ook trokken hele gezinnen weg uit Helenaveen, terug naar hun geboortegrond?

75 Ook **werklui** werden overbodig, we vinden dan ontslagbrieven gericht aan de arbeider in kwestie. Zodoende varieerde het personeel-bestand over de jaren heen enorm.

Uitvoering van de weergave van de financiële gegevens

Elk kalenderjaar krijgt een kolom in het werkblad waarmee het overzicht is gemaakt. De eerste rij bevat eenmalig het jaartal.

80 De allereerste kolom is de omschrijving van het onderwerp. Om soortgelijke gegevens bij elkaar houden worden de omschrijvingen voorafgegaan door een indeling-naam, bijvoorbeeld (grond in ha) en (activa).

Als onderliggend programma is OpenOffice.org Calc gebruikt.

85 Bij bepaalde posten is een uitleg over de inhoud van de cel opgenomen, een notitie. In het werkblad wordt rechtsboven de cel een blokje weergegeven. De notitie wordt weergegeven door de cursor in de buurt van het blokje te brengen. Negatieve getallen (bedragen) worden in het rood afgedrukt.

Inhoud van het werkblad

Hoewel de financiële gegevens van de Maatschappij de hoofdmoot vormen van het werkblad, zijn dus ook andere details te vinden, bijvoorbeeld het boekjaar van de onderneming, de commissarissen van de onderneming, het grondbezit, e.d.

95 In de loop der jaren verandert de naamgeving van veel posten. Alleen als zeker is dat de nieuwe benaming betrekking heeft op dezelfde gegevens als daarvoor, worden de gegevens in één rij opgenomen. Anders worden er dus twee rijen gebruikt.

Verdere berekeningen

100 Met de getallen is (ter controle) de winst of het verlies te berekenen; daarvoor dient in een cel de overeenkomstige formule te worden opgenomen. Ook kan (bijvoorbeeld) de gemiddelde pacht per ha worden berekend. Dit is hier (nog) niet gebeurd.

Afbeeldingen en andere bestanden

105 Het is mogelijk om vanuit een cel van het werkblad een notitie te tonen of een afbeelding of een ander bestand te openen. Een notitie bevat maar weinig tekens en kan dus direct zichtbaar gemaakt worden vanuit het werkblad, maar een afbeelding of tekstbestand is een ander bestand. Een ander bestand kan ook een ander werkblad zijn, 110 waarin gedetailleerde gegevens te vinden zijn van de bovenliggende cel.

Grafieken

115 Met de gegevens van het werkblad kunnen ook zeer gemakkelijk grafieken gemaakt worden. Zo kan het aantal inwoners van Helenaveen over de jaren heen snel in kaart gebracht worden.